
Střední Evropa

Diskuse o Střední Evropě jako historickém regionu má sama zvláštní historii. Několikrát se rozjela, ale netvoří souvislou tradici; spíše je pro ni charakteristické, že se debata po každé stočila jinam. Poslední kolo (zatím) začalo v osmdesátých letech a bylo v první řadě inspirováno intelektuálním disentem v západní části tehdejšího sovětského bloku. V popředí zájmu stála středoevropská kulturní modernita, a historicky vzato šlo především o pozdní Habsburskou říši. V další fázi došlo k tématické reorientaci na východní Střední Evropu, přičemž šlo víc o dlouhodobé trajektorie než o modernitu jako takovou, a za historické jádro tohoto menšího regionu platila království polské, české a uherské. Významná a vlivná práce maďarského historika Jenő Szűcsa o "třech Evropách" tvořila předěl mezi těmi dvěma fázemi diskuse.

Dnes se zase ožívuje zájem o Střední Evropu v širším slova smyslu, a pro to jsou podle našeho názoru dobré důvody. Na historické úrovni je ještě hodně otevřených otázek, které by za povšimnutí stály. Stranou dosavadních debat zůstala např. problematika západní Střední Evropy, která by měla tvořit protějšek familiárnější východní části. O takové rozdělení regionu se pokusili – po každé jinak – Oskar Halecki a Ferdinand Seibt, ale téma se neujalo. Pro další diskusi by bylo užitečné ho spojit s novými perspektivami na Svatou říši římskou. Více nás však zajímá význam Střední Evropy pro koncept různorodých modernit (multiple modernities), který se vyvíjí a prosazuje od druhé poloviny devadesátých let. V tomto kontextu by se aspekty a osudy středoevropské modernity daly analyzovat diferencovanějším způsobem než v rámci modernizačních teorií staršího typu, které ještě převládaly v době, kdy Střední Evropa byla posledně na pořadu mezinárodní debaty.

Středoevropskou tematikou se chceme zabývat v sérii seminářů, pořádaných ve spolupráci s Fakultou humanitních studií a Gellnerovskými semináři, kterých by se zúčastnili příslušníci různých fakult a ústavů a případně i hosté ze sousedních zemí.

Dosud proběhlé semináře

Prof. Jiří Musil *Možné pohledy na zdroje modernity ve Střední Evropě* (2. 5. 2011)

Prof. Johann P. Arnason *Střední Evropa: Demarkace, proměny a diferenciacce* (24. 5. 2011)

Prof. Miroslav Hroch *Střední Evropa jako pracovní hypotéza pro historiky* (21. 6. 2011)

Dr. Petr Hlaváček *Národní mesianismus ve Střední Evropě* (11. 11. 2012)

Prof. Petr Drulák *Středoevropské myšlení o zahraniční politice* (27. 11. 2012)

Prof. Jan Křen *Střední Evropa v historiografii a současné politice* (24. 1. 2013)

Prof. Vladimíra Dvořáková *Budování či rozkládání státu v postkomunistické Střední Evropě?* (7. 3. 2013)

Dr. Eva Irmanová *Maďarsko a Versaillský mírový systém* (18. 4. 2013)

Prof. Jan Rychlík *Česko-slovenské vztahy ve středoevropském kontextu* (16. 5. 2013)

Prof. Lud'a Klusáková, Dr. Jaroslav Ira *Prezentace a sebe prezentace pozdně habsburských měst: Utváření lokální a národní identity* (28. 11. 2013)